

РЕШЕНИЕ

№ 852

гр. Пазарджик, 24.07.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПАЗАРДЖИК, VII ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на шести юли през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Димитър Чардаков

при участието на секретаря Десислава Буюклиева
като разгледа докладваното от Димитър Чардаков Гражданско дело № 20215220104259 по описа за 2021 година

и за да се произнесе взе предвид следното:

По реда на чл.422 ГПК са предявени кумулативно съединени установителни искове по чл.138, ал.1 ЗЗД вр. чл.9 ЗПК, вр. чл.240, ал.1, ал.2, чл.86 и чл.92, ал.1 ЗЗД.

Ищецът „Банка ДСК“ АД, ЕИК: 121830616, седалище и адрес на управление: гр.София, ул. „Московска“ №19, твърди да е изправна страна по валиден договор за обединяване на кредити за текущо потребление от 27.05.2011г., по който е предоставил на длъжника С. П. Г. с ЕГН ***** потребителски кредит в размер на 12940лв. срещу задължението на длъжника да върне кредита и да заплати уговорената възнаградителна лихва в срок 120 месеца, считано от датата на договора, който срок впоследствие е променен с допълнително споразумение от 12.10.2012г. на 120 месеца, считано от датата на допълнителното споразумение. Поддържа, че ответникът П. Д. К. с ЕГН ***** от с.Ю., общ.Пазарджик, обл.Пазарджик, ул. ***** е поела поръчителство за дълга с писмени договори от 27.05.2011г. и 12.10.2012г. Твърди, че поради допуснато неизпълнение от страна на длъжника, изразяващо се в просрочието на 46 месечни погасителни вноски, дължими за периода от 05.02.2017г. до 05.11.2020г., е обявил кредита за предсрочно

изискуем с писмено изявление до длъжника, получено от него на 01.12.2020г. Поддържа, че поради допуснатото от длъжника неизпълнение, за него е възникнало задължение да заплати обезщетение за забава и разходи при изискуем кредит, определени в размера по т.5 от тарифата за банковите такси. Твърди, че се е снабдил със заповед за незабавно изпълнение по чл.417 ГПК срещу длъжника и поръчителя за цялото свое вземане по процесния договор за кредит, което към датата на подаване на заявлението в съда е включвало: непогасена главница, в т.ч. и предсрочно изискуема главница, в размер на 9284.49лв.; договорна лихва в размер на 4395.65лв., дължима за периода от 05.01.2017г. до деня преди предсрочната изискуемост – 30.11.2020г.; обезщетение за забава върху просрочените месечни погасителни вноски в размер на 496.93лв., дължимо за периода от 12.02.2017г. до деня преди предсрочната изискуемост - 30.11.2020г. /без периода на извънредното положение от 13.03.2020г. до 13.05.2020г./; обезщетение за забава в размер на 92.85лв., дължимо за периода от датата на предсрочната изискуемост - 01.12.2020г. до 05.01.2021г., както и разходи при изискуем кредит по тарифата на банката в размер на 120лв., ведно със законната лихва за забава върху главницата от датата на подаване на заявлението в съда – 06.01.2021г., до плащането. Поради подадено в срок възражение от поръчителя - ответника П. Д. К., иска от съда да установи спрямо нея съществуването на вземането в размера по заповедта за изпълнение. Претендира разноси в исковото в заповедното производство.

Ответникът П. Д. К. счита исковете за недопустими поради липса на идентичност между правопораждащите факти, наведени от ищеца в исковата молба и тези от заповедното производство – твърди, че в двете производства се сочат различни договори за поръчителство. На същото основание оспорва иска по същество. Оспорва действителността на обезпечения с поръчителството договор за кредит при твърдение, че противоречи на изискването на чл.11 ЗПК относно посочването на лихвения процент, годишния процент на разходите и други съществени условия на кредита. Твърди, че поръчителството е недействително, тъй като поръчителят не е подписал погасителния план към договора за кредит и към допълнителното споразумение – нарушение по чл.11, т.11 ЗПК. Поддържа, че поръчителите - физически лица също имат качеството на потребители и следователно по отношение на договора за поръчителството важат същите изисквания като

към договора за потребителски кредит. Оспорва действителността на клаузите в договора за кредит, позволяващи на банката да променя едностранно размера на възнаградителната лихва, както и всички неустоечни клаузи, при твърдение, че същите са неравноправни по смисъла на чл.143, т.11 и т.13 ЗЗП и противоречат на чл.33, ал.2 ЗПК – при забава банката има право само на обезщетение в размер на законна лихва, но не и на неустойка. Оспорва наличието на предсрочна изискуемост на кредита, тъй като банката не е обявила такава спрямо него като поръчител. Моли за отхвърляне на иска и претендира съдебни разноски.

Съдът, като съобрази събраните доказателства, достигна до следните фактически и правни изводи:

Активно легитимиран да предяви процесните искове по реда на чл.422 от ГПК е кредитор, в чиято полза е издадена заповед за изпълнение на парично задължение, срещу която е постъпило възражение от длъжника по заповедта или същата му е връчена при условията на чл.47, ал.5 ГПК. В случая тези положителни процесуални предпоставки са налице, а искът е предявен в законоустановения срок, поради което е допустим.

По възражението на ответника за недопустимост на иска има произнасяне от въззивния съд, който е приел, че е налице идентичност на правопораждащите факти на процесното задължение в заявлението за издаване на заповедта за изпълнение и в исковата молба. Затова искът по чл.422 ГПК следва да се разгледа.

За основателността на исковете за връщане на кредита и заплащането на възнаградителна лихва ищецът следва да установи наличието на валиден договор, по който е предоставил на длъжника кредит в размер най-малко на сумата, чието връщане претендира, лихвоносния характер на кредита, размера на лихвата, изискуемостта на задължението, неговото обезпечение с поръчителство от страна на ответника, както и ангажирането на отговорността на длъжника /кредитополучателя/ в шестмесечен срок от падежа на задълженията.

По иска по чл.86 ЗЗД ищецът следва да установи наличието на главен дълг и изпадането на длъжника в забава.

При установяване на горното, в тежест на ответника е да установи положителния факт на изпълнението, в т. ч. и от страна на длъжника

/кредитополучателя/.

За наличието на неравноправни клаузи в потребителските договори съдът е длъжен да следи служебно.

По делото е представен в копие договор за обединяване на кредити за текущо потребление от 27.05.2011г., сключен при общи условия, които са приложени към него, между кредитора „Банка ДСК“ ЕАД и длъжника С. П. Г., с който банката се е задължила да предостави на длъжника потребителски кредит в размер на 12940 лв. с цел погасяване на неговите задължения по три предходни кредита. Уговорена е фиксирана годишна лихва по кредита в размер на 14.95%. Годишният процент на разходите е 16,02%. Към договора е приложен погасителен план, според който кредитът е със срок до 05.05.2021г., като погасяването е разсрочено на 119 равни месечни погасителни вноски по 208.37лв. и една последва погасителна вноска в размер на 208.75лв. Посочена е общото задължение по договора, което е в размер на 25004.78лв. Предвидено е обезпечение на кредита с поръчителство от ответника П. Д. К..

Представен е договор за поръчителство от 27.05.2011г., с който ответникът П. Д. К. се е задължила спрямо банката да отговаря за задълженията на длъжника по договора за кредит при същите условия.

Условията на кредита са изменени с допълнително споразумение между банката и длъжника от 12.10.2012г., с което срокът за погасяване на остатъка от кредита в размер на 12460лв. е продължен до 12.10.2022г. Лихвата е запазена във фиксирания размер от 14.95% годишно. Не е променен и годишният процент на разходите. Приложен е нов погасителен план, включващ 119 месечни погасителни вноски по 200.64лв. и една последва погасителна вноска в размер на 43.25лв.

Представен е и нов договор за поръчителство от 12.10.2012г. между банката и ответника, с който последният се е задължил да отговаря за задълженията на длъжника, произтичащи от кредита, при новия срок за погасяване.

От заключението на СИЕ е видно, че кредитът е усвоен на 27.05.2011г., чрез счетоводно отразяване на пълното погасяване на задълженията на длъжника С. П. Г., произтичащи от три други нейни кредита в общ размер на 12940лв.

Следва да се отговори на въпросите възникнало ли е задължение за

длъжника да върне кредита и да заплати на банката възнаградителна лихва, обезщетение за забава и разходи при изискуем кредит по тарифата на банката, тъй като ответникът надлежно оспорва действителността на договора за кредит, имайки това право, защото поръчителят разполага с всичките възражения на длъжника – чл.142 ЗЗД.

Относно задължението за връщане на главницата:

Задължението на длъжника /потребителя/ да върне получената сума възниква с усвояването на кредита и не зависи от действителността на договора за потребителски кредит. Съгласно чл.9, ал.1 ЗПК кредитът се предоставя под формата на заем, а при заема задължението за неговото връщане възниква с получаването на сумата от заемателя – чл.240, ал.1 ЗЗД. Аргументи в тази посока се откриват в разпоредбата на чл.23 ЗПК, съгласно която потребителят следва да върне чистата стойност на кредита, дори ако договорът е недействителен.

Относно задължението за заплащането на възнаградителна лихва:

Лихвата се дължи, ако е уговорена писмено – чл.240, ал.2 ЗЗД. Когато се касае до лихва по потребителски кредит, тази писмена форма е утежнена с изискванията по чл.10, ал.1 и чл.11 ЗПК. Същата касае допълнителните задължения на потребителя за заплащането на договорна лихва, такси, комисионни, неустойки и др. Съгласно чл.22 ЗПК, ако изискването на чл.10, ал.1 и чл.11, ал.1, т.7-12 и 20 ЗПК не е спазено, договорът за кредит е недействителен. Следователно специалната писмена формата по чл.10, ал.1 ЗПК е за действителност на договора. Неспазването ѝ обаче не засяга задължението на потребителя да върне получената в заем сума – чл.23 ЗПК.

Ответникът оспорва действителността на договора при твърдение, че неговите съществени клаузи не са ясни и разбираеми.

Съдът намира това възражение за неоснователно. Изискванията относно съществените клаузи на договора за потребителски кредит по чл.11, ал.1 ЗПК, чието нарушаване води до неговата нищожност на основание чл.22 ЗПК, се отнасят до ясната идентификация на страните, датата на договора, вида и срока на кредита, размера и условията за неговото усвояване, лихвения процент и условията за неговото прилагане, размера на годишния процент на разходите и общата дължима сума от потребителя, условията за издължаване на кредита от потребителя, информация за правото на потребителя да получи

извлечение от сметката си и погасителен план и правото да се откаже от договора.

Процесният договор ясно посочва всички тези обстоятелства в следните свои раздели: преамбюл – дата и място на сключване, самоличност на потребителя, наименование и правноорганизационна форма на кредитора; чл.1 от договора и раздел II от ОУ – цел на кредита и начина за усвояването му; чл.2 от договора – срок на договора /изменен с допълнителното споразумение от 12.10.2012г./; чл.4 от договора, приложение №1 /погасителен план/ и раздел IV от ОУ – общ размер на кредита, скок и условия за неговото издължаване /изменени по ясен и разбираем начин с допълнителното споразумение от 12.10.2012г./; чл.6 от договора и раздел III от ОУ – лихвен процент и условия за неговото прилагане; чл.7 от договора, чл.9.1 и чл.9.3 от ОУ – ГПР и обща сума, дължима от потребителя; чл.14.1.2 от ОУ – информация за правото на потребителя да получи извлечение от сметката си и раздел IX от ОУ – наличие или липса от право на отказ на потребителя от договора.

Въз основа на горното съдът формира извод, че договорът за кредит е действителен и потребителят дължи уговорената с него възнаградителна лихва.

Относно задължението за заплащането на обезщетение за забава и на разходи при изискуем кредит по тарифата на банката:

Съгласно чл.33, ал.1 ЗПК, при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата. Според чл.33, ал.2 ЗПК, тази лихва не може да бъде в размер, по-висок от размера на законната лихва за забава.

Видно от договора за кредит и представената тарифа, таксата от 120 лв. е определена предварително в тарифата на банката, към която препраща чл.13 от договора и не представлява действително направен разход за извънсъдебно събиране на просрочения кредит. Следователно т.н. разходи се дължат, без да е необходимо да се доказват. Това придава на вземането характера на неустойка по чл.92 ЗЗД. Доколкото ищецът претендира заплащането на обезщетение за забава той няма право и на мораторна неустойка, която обезщетява вредите от същото забавено изпълнение. Затова сумата от 120 лв. не се дължи.

От заключението на СИЕ е видно, че лихвата за просрочие на главницата по кредита е 24.95 %. Същата е уговорена в чл.19.1 от ОУ. Клаузата противоречи на чл.33, ал.2 ЗПК, тъй като предвижда обезщетение за забава в по-голям размер от максимално допустимия по закон. Затова същата не следва да се прилага. На основание чл.26, ал.4 ЗЗД недействителната клауза следва да се замести от повелителните правила на закона – в случая чл.33, ал.2 ЗПК, т.е. ищецът ще има право на обезщетение за забава в размер на законната лихва. Следователно лихвата за просрочие по договора следва да се намали с 14.94 % до размера на 10.01%, колкото е била законната лихва през по-голямата част от срока на кредита.

Относно размера на вземането:

От заключението на СИЕ е видно, че към датата на подаване на заявлението по чл.417 ГПК в съда /05.01.2021г./ задълженията по признатите от съда вземания за главница, договорна лихва и обезщетение за забава /законна лихва/ са в следния размер: 8499.86 лв. – главница; 4397.53 лв. – договорна лихва и 621.17 лв. обезщетение за забава.

Следва да се отговори на въпроса дали ответникът в П. Д. К. отговаря за тези задължения като поръчител сълидарно с длъжника по кредита.

С договора за поръчителство поръчителят се задължава спрямо кредитора на друго лице да отговаря за изпълнението на неговото задължение, т. е. поръчителят дължи същата престация, както и главния длъжник, освен ако не е уговорено друго с кредитора или това друго не следва от естеството на дължимата престация. В хипотеза, при която чрез поръчителството се обезпечават задължения по договор за потребителски кредит, поръчителят, ако е физическо лице, може да има качеството на потребител по Закона за защита на потребителя и да се позовава на неравноправност на клаузи в договора за кредит, когато действия за цели извън рамките на неговата търговска или професионална дейност. Това обаче не означава, че поръчителят може да участва при сключването на договора за кредит и да волеизявява по адрес на кредитора или на длъжника като подписва било самия договор, било приложенията или общите условия към него. Законът не е въвел изрично изискване в договора за поръчителство да се възпроизвеждат всички уговорки по дълга, за който се поръчителства, като същият следва да бъде индивидуализиран в достатъчна степен, за да е ясен

предмета на поръчителството. Следователно за възникването на поръчителството не е необходимо поръчителят да е запознат и да се е съгласил с всички условия на кредита, а само с неговите съществени елементи като страни по кредитната сделка, размер на задължението и срок за неговото погасяване.

Разпоредбата на чл.143, ал. 2, т. 9 ЗЗП (в редакцията към момента на сключването на договора за поръчителство) предвижда, че неравноправна е клауза, която налага на потребителя приемането на клаузи, с които той не е имал възможност да се запознае преди сключването на договора. В случая задължението за което ответникът поръчителства е посочено по начин, позволяващ то да бъде индивидуализирано в достатъчна степен, тъй като договорът за поръчителство съдържа страните, целта, размера и срока на обезпечения кредит. Ето защо поръчителят е бил наясно пред кой кредитор, спрямо кой длъжник и за какво задължение поръчителства. Поради това договорът за поръчителство не може да се счита за недействителен на основание чл.143, ал. 2, т.9 ЗЗП (стар).

Продължаването на срока за връщане на кредита, уговорено между кредитора на длъжника с анекса от 12.10.2012г., не погасява поръчителството, тъй като поръчителят е дал съгласието си за това - чл.147, ал.2 ГПК. Същото е обективизирано във втория договор за поръчителство от 12.10.2012г., в който е поръчителят се е съгласил да отговаря за дълга и при новите условия.

Относно предсрочната изискуемост на кредита.

Видно от представената от ищеца писмена покана до длъжника С. П. Г., получено от нея на 01.12.2020г., кредитът е обявен за предсрочно изискуем поради забава в погасяване на задълженията. Съгласно чл.140 ЗЗД поръчителството се простира върху всички последици от неизпълнението на главното задължение. Една от тях е правото на кредитора да иска предсрочно изпълнение на вземането си в хипотезата на чл.60, ал.2 ЗКИ. Изявлението за обявяване на кредита за предсрочно изискуем трябва да е адресирано до длъжника. То обаче поражда правни последици и за поръчителя, тъй като той отговаря при същите условия, освен ако с договора за поръчителство не са уговорени по-леки условия – чл.139, ал.1 ЗЗД.

Относно срока по чл.147, ал.1 ЗЗД:

За реализирането на отговорността на поръчителя не трябва да е изтекъл

преклузивния шестмесечния срок по чл.147, ал. 1 ЗЗД, в който кредиторът следва да е ангажирал отговорността на главния длъжник. Срокът тече от падежа на задължението. При уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи, шестмесечният срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД започва да тече от настъпване на изискуемостта на целия дълг, включително в хипотеза на предсрочна изискуемост / Тълкувателно решение № 5 от 21.01.2022 г. на ВКС по т. д. № 5/2019 г., ОСГТК/. В случая кредиторът е обявил предсрочната изискуемост на кредита на 01.12.2020г., а заявлението по чл.417 ГПК е подадено в съда на 06.01.2021г., с което изискването по чл.147, ал.1 ЗЗД е изпълнено.

Установява се непогасено задължение, за което ответникът отговаря, в размер на 8499.86 лв. – главница; 4397.53 лв. – договорна лихва /която надхвърля претенцията на ищеца от 4395.65лв./ и 621.17 лв. обезщетение за забава /което надхвърля претендираното от ищеца обезщетението за забава върху просрочените месечни погасителни вноски в размер на 496.93лв., дължимо за периода от 12.02.2017г. до деня преди предсрочната изискуемост - 30.11.2020г. и обезщетение за забава в размер на 92.85лв., дължимо за периода от датата на предсрочната изискуемост - 01.12.2020г. до 05.01.2021г./. Следователно установителния иск по чл.422 ГПК за главницата следва да се уважи частично до размера на 8499.86лв. и да се отхвърли за разликата до предявения размер от 9284,46лв., а исковите за заплащане на договора лихва и обезщетение за забава следва да се уважат в предявените размери. Изцяло следва да се отхвърли иска за заплащане на разходи при изискуем кредит по тарифата на банката в размер на 120лв.

По разноските:

На основание чл.78, ал.1 ГПК ответникът следва да заплати съдебните разноски на ищеца пред съразмерно с уважената част от иска. Ищецът е представляван от юрисконсулт, комуто на основание чл.78, ал.8 ГПК с оглед сложността на делото следва да се определи възнаграждение в минималния размер от 100 лв., съгласно чл. 25, ал.1 от Наредбата за заплащане на правната помощ. Представени са доказателства за направени разноски в размер на 409,41лв. - държавна такса за производството и 710 лв. – възнаграждения за вещо лице. От общо дължимите разноски в размер на 1219,41лв. по съразмерност следва да се присъдят 1142,75лв.

Следва да се постанови осъдителен диспозитив, на основание т.12 от Тълкувателно решение № 4 от 18.06.2014 г. на ВКС по тълк. д. № 4/2013 г., ОСГТК, за разноските на ищеца в заповедното производство, които възлизат на 337,80лв. От тях по съразмерност следва да се присъдят 316,56лв.

На ответника също се дължат разноски съразмерно с отхвърлената част от иска. Същият представил доказателства за направени разноски в размер на 1100лв. - заплатено адвокатско възнаграждение за един. От тях следва да се присъдят по съразмерност 39,15лв. Липсват доказателства за разноски на длъжника в заповедното производство.

По изложените съображения съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО на основание чл.422 ГПК, че ответникът П. Д. К. с ЕГН ***** от с.Ю., общ.Пазарджик, обл.Пазарджик, ул. ***** дължи на ищеца „Банка ДСК“ АД, ЕИК: 121830616, седалище и адрес на управление: гр.София, ул. „Московска“ №19 на основание чл.138, ал.1 ЗЗД сумите: 8499.86лв. - главница, 4395.65лв. - договорна лихва за периода от 05.01.2017г. до деня преди предсрочната изискуемост – 30.11.2020г.; 496.93лв. - обезщетение за забава върху просрочените месечни погасителни вноски за периода от 12.02.2017г. до деня преди предсрочната изискуемост - 30.11.2020г. /без периода на извънредното положение от 13.03.2020г. до 13.05.2020г./; 92.85лв. - обезщетение за забава за периода от датата на предсрочната изискуемост - 01.12.2020г. до 05.01.2021г., ведно със законната лихва за забава върху главницата от датата на подаване на заявлението в съда – 06.01.2021г., до плащането, дължими по договор за обединяване на кредити за текущо потребление от сключен на 27.05.2011г., изменен на 12.10.2012г., между „Банка ДСК“ АД и кредитополучателя С. П. Г. с ЕГН *****, вземанията по които са обезпечени с поръчителство от ответника, съгласно договори за поръчителство от 27.05.2011г. и 12.10.2012г., за което вземане е издадена заповед за изпълнение на парично задължение №36/08.01.2021г. по ч. гр. д. №36/2021г., по описа на РС-Плевен, като ОТХВЪРЛЯ иска за главницата за разликата над 8499,86лв. до предявения размер от 9284,49лв., както и иска за разходи при изискуем кредит по тарифата на банката в размер на 120лв.

ОСЪЖДА ответника П. Д. К. да заплати на ищеца „Банка ДСК“ АД съдебни разноси в исковото производство в размер на 1142,75лв. и съдебни разноси в заповедното производство по ч.гр.д. №36/2021г. на РС - Плевен в размер на 316,56лв.

ОСЪЖДА ищеца „Банка ДСК“ АД да заплати на ответника П. Д. К. съдебни разноси в исковото производство в размер на 39,15лв.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Окръжен съд - Пазарджик в 2-седмичен срок от съобщаването му на страните.

Съдия при Районен съд – Пазарджик: _____